

Forbrug på tværs af klasser

Stofbrug og alkoholbrug findes i alle klasser i samfundet. Det har Henriette Karlsen erfaret. Hun kommer selv fra et arbejderklassehjem, men gennem sit frivillige arbejde er hun stødt på unge fra alle samfundets hjørner, som har haft stof- og alkoholbrug tæt inde på livet.

AF LISE MØLLER SCHILDER

Lise Møller Schilder er journalist
Foto: Julie Hellesø

Henriette Karlsen er vokset op i en familie præget af vold og alkohol. Som ung blev hun selv afhængig af hårde stoffer, men i dag har hun vendt stofferne ryggen. Hun har skrevet en bog om sin opvækst, som er udgivet på Politikens Forlag. Og så har hun startet organisationen 'De Stærke Børn', der fokuserer på at hjælpe udsatte børn og familier fra alle samfundslag. "Jeg er vokset op med en mor, som var alkoholiker, og som kom meget på værtshuse, hvor hun også tog mig med, fra jeg var helt lille. Jeg så i en tidlig alder, at de voksne omkring mig havde forskellige former for misbrug. Det kunne være alkohol eller stoffer, selvom det dengang i 90'erne mest bare var alkohol. Min mor og stedfar blev så bare ikke skidesøde, når de drak. Så jeg fik bank og er opvokset i et hjem, hvor vold har været en del af ugedagene," forklarer Henriette Karlsen.

"Jeg var pisseensom, og jeg var et pissefrustreret barn. Jeg blev mobbet meget og mobbede selv. Jeg begyndte at ryge hash hver dag, fra jeg var 13-14 år. Jeg prøvede det allerede, da jeg var 12."

Henriette løb hjemmefra som 15-årig og endte på Christiania. Efter 10 måneder blev hun anbragt på et kommunalt bosted i Vanløse, hvor hun blev overladt til sig selv om aftenen og i weekenden. Her udviklede hun et forbrug af medicin, hash og amfetamin.

Derfra kunne historien om Henriettes liv have været et langt, ulykkeligt kapitel. Men heldigvis fik Henriette senere i livet den rigtige støtte og opbakning, som gjorde, at hun kunne komme videre i den rigtige retning.

Hjælp på Christiania

I dag har hun et uvurderligt sæt erfaringer med sig, når hun gennem sin organisation De Stærke Børn opsøger udsatte unge, som kommer på Christiania. Det er unge fra alle samfundslag.

"Der er arbejderklassebørn og middelklassebørn, men der er også børn fra velhavende hjem," fortæller hun.

"Der er unge fra whiskybæltet, som er udsat for massivt omsorgssvigt. De har ikke rigtig nogen voksenrelationer, fordi mor og far er ude på forretningsrejser. Og de er overladt til sig selv med de au pair-piger, der bor i huset. Jeg har blandt andet mødt en knægt med et Rolex-ur på armen. Han fortalte, at han havde forældre, der rejste konstant. Hans far var lige rejst i 12 dage og havde bare lagt 10.000 kroner på bordet."

Henriette Karlsen forklarer, at unge fra mere ressourcerstærke hjem ofte har den fordel, at de ikke behøver at begå kriminalitet for at få råd til at købe stoffer. Til gengæld kan det skabe nye problemer, at der ikke er nogen økonomisk barriere.

"Det giver altså nogle gode muligheder for at skabe det seriøse misbrug. Os Amagerbørn, vi skulle skrabe sammen til at købe et gram amfetamin til 100 kroner grammet, og så skulle vi dele det med tre andre, fordi vi alle sammen havde spyttet i kassen. De der unger, de kan gå ud og købe kokain til 1000 kroner grammet. Og det synes jeg, er skræmmende. For ja, misbrug er misbrug, men de får lov til at kamuflere sig på en måde, som jeg ikke synes, er hensigtsmæssig."

I snart seks år har Henriette Karlsen arbejdet frivilligt med udsatte børn. Først sammen med Københavns Kommune og sidenhen gennem De Stærke Børn. Det er en privat forening, stiftet af Henriette. De Stærke Børn forsøger at nå både de udsatte børn og deres forældre på en anden måde, end det offentlige system gør.

Foreningen holder blandt andet til i Rozinhuset på Christiania. Det skyldes, at der findes en del unge, som har nogle svære ting med sig i bagagen, som søger mod Christiania, fordi de finder et frirum der. Desværre er der også unge på Christiania, som har problemer med hash eller hårdere stoffer, ligesom Henriette Karlsen selv havde. Da hun var 16 og 17 år, brugte hun alle sin penge på hash og amfetamin. Og når der ikke var flere penge tilbage, skaffede hun stoffer ved at give sine ting væk.

"Jeg havde en pusher, og når jeg ikke havde penge, så inviterede jeg ham hjem til Vanløse sammen med min veninde Tina, som jeg var anbragt med. Så gik han bare rundt og fandt, hvad han gerne ville have. Videoer, dvd'er, tøj til hans kone. Alt muligt. Så når han havde samlet de ting sammen, som han gerne ville have, så regnede vi ud, hvor mange stoffer vi kunne få for det," forklarer hun.

Mennesker med ressourcer bruger nettet

Henriettes fortælling om unge, som er overladt til sig selv, står dog ikke alene. Det er nemlig langt fra alle unge med stofproblemer, som mangler voksenkontakt. Det vurderer Karen Ervolder, der er leder af behandlingsstedet KABS Gentofte.

Her ser hun brugere af stoffer og alkohol fra alle samfundets lag i Gentofte-området, som ellers er præget af mennesker med høje lønindkomster. Hos KABS Gentofte behandler man mennesker fra 18 år og op, så de har ikke kontakt med de helt unge, forklarer Karen Ervolder. Men de har flere unge over 18 år tilknyttet. Og de har ofte forældre, som forsøger at støtte dem.

"De unge, der kommer her, er meget forskellige. Nogle har en psykiatrisk lidelse og har så valgt stoffer som selvmedicinering. I de tilfælde handler det ikke så meget om, hvilke betingelser de vokser op under, men at de rent faktisk har en psykiatrisk lidelse," fortæller Karen Ervolder.

"Vi har en ung fyr med Aspergers syndrom. Hans forældre er toptunede og sympatiske. Men han har jo haft nogle problemer i forbindelse med det, han fejlede. Og så er han godt begavet og har læst sig til, at stoffer kan dulme lidt."

I det hele taget er der mange unge, som søger viden om stoffer over nettet. Derfra er der ikke langt til at skaffe stoffer, fordi det er blevet så nemt at købe dem på hjemmesider som Reddit eller Facebook.

Den udvikling har gjort, at flere unge er blevet mere risikovillige og eksperimenterer mere end for bare et par år siden, vurderer Karen Ervolder.

"Du behøver ikke engang at gå ud på et marked og kriminalisere dig. Selvfølgelig er det kriminelt at gøre det, men du står ikke nedenfor Maria Kirkeplads. Du er ikke i den der kontakt med andre. Du kan bare sidde derhjemme og bestille to par bukser og så en pakke et eller andet, og så bliver det leveret med Post Nord. Så den forskel er der også. Og der ser vi nok, at dem, der har flere ressourcer, de bruger nettet meget," siger hun.

Noget at se frem til

Da Henriette Karlsen var havnet i et overforbrug, fik hun ikke meget støtte fra sine forældre. Hendes mor og stedfar fortalte hende, at hun ikke var velkommen tilbage i hjemmet, efter hun var løbet hjemmefra.

Vendepunktet kom derfor først, da hun blev omgivet af voksne, som så noget i hende. Hun var god med mennesker. Hun var åben, nysgerrig og god til at lytte. Derfor blev hun som 20-årig tilknyttet som medarbejder til projektet Vilde Liv, som var Københavns Kommunes opsøgende arbejde omkring Christiania. Hendes chef kunne dog godt se, at der var noget, som ikke helt fungerede. Henriette var nemlig stadig afhængig af amfetamin og coke.

"Hun sagde, at de meget gerne ville have, jeg blev, men jeg blev simpelthen nødt til at tænke over, hvad jeg ville med mig selv. Da tog jeg så en beslutning og gik hjem i min lejlighed, og der lå jeg i to uger som den værste junkie. Jeg glemmer aldrig de to uger. Jeg lå og skreg, jeg lå og smadrede ting i mit hjem, og jeg kunne ikke spise. Jeg har aldrig haft det så vanvittigt. Jeg følte, at jeg havde ondt i kroppen. Jeg følte, at jeg havde lyst til at rive håret af mig selv, rysteture, så svedte jeg, så havde jeg det koldt. Så fik jeg en seriøs influenza. Du skal bare gange det med 100. Du kan ikke være i din krop, du kan ikke noget. Kroppen, den skriger efter stoffer."

Set i bakspejlet vurderer Henriette Karlsen, at hun var klar til at opgave stofferne, fordi hun havde noget at se frem til. Der var endelig nogle fagfolk, som bekræftede hende og så hende i en periode, hvor ingen andre gjorde det.

"Det er jo i virkeligheden frontarbejdernes fineste opgave at finde de gaver, som de her børn går rundt med. For de er blevet totalt hjernevaskede fra de er små med, at de ikke kan noget, at de er dumme oven i hovedet. De bliver aldrig til noget. Og det var det, der gik op for mig: Hvis der var en, der hed Gyda Heding, som mente, at jeg kunne noget, som de andre ikke kunne, så skulle jeg nok blive til et eller andet," forklarer hun.

Drikker, når børnene sover

Det er langt fra alle unge, som vokser op i hjem, hvor der drikkes for meget eller tages stoffer, der formår

at bryde fri. Karen Ervolder har oplevet familier på kontanthjælp præget af misbrug, hvor problemerne går i arv i generation efter generation.

Der er dog også den modsatte ende af spektret. Hos KABS Gentofte ser man også mange velfungerende og veluddannede mennesker, som drikker for meget.

"Mange af dem, vi har i alkoholbehandling, er veluddannede. Det er professorer og overlæger og andre faggrupper. Deres problematikker handler ikke så meget om det finansielle, men der kan være mange faktorer, som medvirker til, at de udvikler et overforbrug af alkohol," forklarer Karen Ervolder.

Nogle af de mennesker, som går i alkoholbehandling, har også børn. Og der oplever Karen Ervolder, at en del forsøger at skærme deres børn ved først at drikke senere på aftenen.

"Der er en del forældre, som tænker, at hvis jeg først drikker, når barnet er lagt i seng, så mærker de det ikke. I den situation stiller vi ofte nogle modspørgsmål: "Er du i stand til at køre på sygehuset midt om natten, hvis dit barn får det dårligt?" "Er du i stand til at varetage dit barns behov?"

Karen Ervolder fortæller, at det for mange mennesker er vigtigt, at deres børn ikke ser dem fulde. Og så får de rationaliseret sig frem til, at det er i orden at drikke om aftenen. Men der går behandlerne hos KABS Gentofte også ind og spørger ind til, hvordan de tror, at deres børn oplever dem dagen efter, når de ikke er på toppen.

"Børn er jo mærket af de her forskelle i adfærd og humør. Så vi siger også, at man ikke skal have nogen som helst forventninger om, at de ikke mærker noget, for det gør det. Når vi siger det, kan folk godt blive sure. Jeg tror, der er mange, som ikke helt vil indse det. For man kan jo ikke bære, at man har gjort sine egne børn fortræd."

Behandlerne i KABS Gentofte taler derfor også meget om grænser. Mange mennesker bliver mere grænseløse, når de drikker alkohol. Og et barn, der vokser op med en grænseløs forælder, kan få nogle udfordringer med deres egne sociale spilleregler og relationer. De kan selv blive mere grænseløse, fordi de ikke rigtigt kan mærke, hvad der er normal adfærd.

"Det er måske ikke sådan, at forældrene sejler rundt, men deres kognitive kompas er ikke helt på plads hele tiden, når de drikker. Og man bliver jo ikke mindre aggressiv af alkohol, bare fordi man er rig," siger Karen Ervolder.